

Міністерство юстиції України, Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів: Десна Поліграф, 2016. С. 238–240.

2. Сюр С. В. Правове регулювання професійно-технічної освіти засуджених до позбавлення волі. С. В. Сюр. *Вісник Запорізького національного університету*: збірник наукових статей. Серія «Юридичні науки». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2010. № 3. С. 158–164.

Тугова В. В.

здобувач вищої освіти 3 курсу
навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців для підрозділів
національної поліції Дніпровського
державного університету
внутрішніх справ

Кіяниця В. М.

старший викладач кафедри
кримінального процесу та стратегічних
розслідувань Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ ЗА ПІДОЗРОЮ У ВЧИНЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

У статті 9 Загальної декларації прав людини чітко визначено, що ніхто не може бути зазнавати безпідставного арешту, затримання або вигнання. Ця норма підкреслює необхідність чітких підстав для затримання. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права також забороняє свавільний арешт чи тримання під вартою і вимагає наявності підстав та процедур, встановлених законом. Конституція України також встановлює процедури щодо затримання осіб у випадках нагальної необхідності для запобігання злочину чи його перепинення. Таке затримання може бути тимчасовим запобіжним заходом і має бути перевірене судом протягом певного строку.

Українське кримінально-процесуальне законодавство також встановлює підстави для затримання, але виникають дискусії щодо їх відповідності міжнародним стандартам. Деякі положення КПК можуть не відповідати критерію «нагальної необхідності», яка передбачена міжнародними нормами. Зазначені дискусії стосуються також розширення підстав для затримання в КПК, які вводяться через законодавчі зміни, наприклад, для боротьби зі злочинними спільнотами. Однак, існує ризик, що такі зміни можуть порушувати принципи універсальності та нормативності закону [1, с. 5].

Хоча умови широкомасштабної збройної агресії можуть вимагати розширення підстав для затримання, важливо враховувати, що затримання є тимчасовим запобіжним заходом і повинно відповідати міжнародним стандартам прав людини. Необхідно зберігати баланс між боротьбою зі злочинністю та забезпеченням прав людини, зокрема, права на свободу та особисту недоторканість, щоб уникнути порушення принципів правової держави [3, с. 62].

В Україні, зокрема під час воєнного стану, порушуються ключові аспекти прав людини, зокрема право на свободу та особисту недоторканість. Це стає об'єктом дослідження для вчених і практиків, оскільки потребує уваги відповідно до міжнародних стандартів і національного законодавства [2, с. 70].

Кримінально-процесуальне законодавство України визначає різні види затримання, проте превентивне затримання, яке встановлене Законом України «Про боротьбу з тероризмом», викликає питання стосовно його відповідності міжнародним стандартам прав людини та конституційним нормам. Основними питаннями, які виникають у зв'язку з цим, є необхідність приведення відповідних норм українського законодавства у відповідність до міжнародних стандартів, забезпечення прав та гарантій затриманим особам, а також встановлення механізмів судового контролю.

Науковці висловлюють різні точки зору щодо доцільності та легітимності превентивного затримання. Деякі вчені вказують на необхідність врегулювання цього питання у КПК України з урахуванням чітких процедур та обмежень, які відповідали б міжнародним стандартам. Інші дослідники підкреслюють, що превентивне затримання є необхідним заходом у воєнний час для забезпечення безпеки суспільства [4, с. 15].

Недавні зміни до КПК України щодо затримання, які були внесені у зв'язку з введенням воєнного стану, також викликають обґрунтовані сумніви. Наприклад, розширення підстав для затримання особи без ухвали суду та затримання без ухвали слідчого судді, суду або постанови прокурора потребує уважного аналізу щодо їх відповідності конституційним принципам та міжнародним стандартам прав людини. Крім того, триває дискусія щодо строку затримання під час превентивного заходу. Встановлення строку у 216 годин викликає суперечки з положеннями Конституції та інших норм КПК, що може призвести до порушення прав затриманих осіб.

У цьому контексті важливо проводити подальші дослідження та обговорення щодо вдосконалення законодавства з метою забезпечення правової держави та захисту прав людини, особливо в умовах воєнного стану [2, с. 9].

Питання затримання в кримінальному провадженні залишаються предметом дискусій як для наукової доктрини, так і для практики. Проте, вважаємо, що необхідними є певні зміни до кримінально-процесуального законодавства України. Зокрема, в частині статті 208 КПК України слід

уніфікувати підстави затримання уповноваженою службовою особою, а частину 2 статті 207 КПК України слід доповнити процедурою з'ясування наявності у затримуваної особи статусу судді [3, с. 40].

Також, важливим є приведення у відповідність до Конституції України та міжнародних нормативно-правових актів пункту 6 частини 1 статті 615 КПК України. Це вимагає упорядкування питань здійснення превентивного затримання та доповнення відповідними нормами КПК України. Допускаючи, що реформи у цій сфері можуть вимагати значних зусиль і часу, важливо визнати, що це необхідний крок для забезпечення справедливого та правового застосування кримінально-процесуального законодавства в Україні. В цій спільній меті знаходиться ключ до підтримки прав людини та зміцнення демократичних інститутів у країні.

1. Гловюк І., Дроздов О., Тетерятник Г., Фоміна Т., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Видання 2. Електронне видання. Дніпро-Львів-Одеса-Харків, 2022. Станом на 03 травня 2022. 58 с.

2. Плахотнік О. В., Краснова О. К. Законне затримання у кримінальному процесі України. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 4. С. 63-70.

3. Тетерятник Г. К. Превентивне затримання: питання нормативної регламентації. *Вісник кримінального судочинства*. 2020. № 3 – 4. С. 80-91.

4. Тетерятник Г. К., Цехан Д. М. Затримання за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення: окремі питання нормативно-правового регулювання. 2022. С. 75.